

UUSILLE ASUINSEUDUILLE

EVAKOT ASUTETAAN

Suomen valtion piti asuttaa yli 400 000 Karjalan evakkoa. Tehtävä ei ollut helppo. Sijoitettavalle väestölle pyrittiin mahdollistamaan toimeentulo entistä elinkeinoa harjoittamalla. Maanviljelijöille hankittiin maata valtiolta ja yksityisiltä kaupoin, joskus myös pakkolunastuksin. Maan hankkimiseen liittyi suurimuotoinen siirtoväen sijoitusohjelma, jossa samojen kylien ja pitäjiä väki pyrittiin sijoittamaan samoille alueille uusillakin asuinpaikoilla. Karjalan pitäjiä asema toisiinsa nähden pyrittiin pitämään samana myös pohjois-eteläsuunnassa.

Sijoitussuunnitelman mukaan Jääsken kunnan asukkaat osoitettiin Kymenlaaksoon Anjalan, Elimäen ja Kuusankosken kuntiin, Antrean asukkaat Etelä-Hämeeseen Riihimäen, Hausjärven, Vanajan, Lopen ja Janakkalan kuntien alueille, Kirvun asukkaat Kärkölän, Pukkilan, Mäntsälän ja Orimattilan alueille ja Vuoksenrannan asukkaat Päijät-Hämeeseen Asikkalan, Sysmän, Joutsan, Hartolan, Luhangan ja Pertunmaan kuntiin. Rautjärveläiset sijoitettiin Ruokolahdelle. Käytännössä Jääsken kihlakunnan asukkaat hajautuivat paljon laajemmalle alueelle, sillä monet etsiytyivät itse sopiville uusille asuinpaikkakunnille. Tehtaiden työntekijöitä siirtyi työpaikkojen perässä kanta-Suomen tehdaspaikkakunnille ja esimerkiksi monet Jääsken pitäjän asukkaat muuttivat Imatralle, joka oli lähinnä menetettyä kotia. Tuli tunne, että ”ollaa melkei koton”.

JÄÄSKEN KIHlakUNTA LAKKAUTETAAN, IMATRAN KAUPPALA SYNTYY

Kokonaan alueensa menettäneiden kuntien katsottiin syyskuun 1944 välirauhansopimuksen mukaan lakanneen olemasta. Näiden kuntien viranomaisista muodostetut hoitokunnat hoitivat vielä muutaman vuoden kuntien asioita, kuten niiden taloudellista loppuselvittelyä. Jääsken kunta lakkautettiin vuoden 1947 aikana ja tynkä-Jääskestä, Joutsenon ja Ruokolahden osista muodostettiin Imatran kauppalat 1.1.1948. Yli 600 vuotta olemassa ollut Jääski oli tullut tiensä päähän. Nimenä Jääsken kihlakunta jäi vielä elämään tarkoittaen Imatran, Joutsenon, Ruokolahden, Rautjärven, Parikkalan, Simpeleen, Saaren ja Uukuniemen kuntien muodostamaa uutta kihlakuntaa. Vuonna 1977 kihlakunnan nimi vaihtui Imatran kihlakunnaksi.

Jääsken seurakunnan lopettamistilaisuus 12.12.1948

Luovutetun alueen kunnat tuli lakkauttaa vuoden 1948 loppuun mennessä ja seurakunnat vuoden 1950 loppuun mennessä. Kuvassa Jääsken seurakunnan lakkauttamistilaisuus 12.12.1948. Kuva Imatran kaupunginmuseo.

Evakkojen sijoituspaikat kanta-Suomessa

Jääsken kihlakunnan kuntien asukkaiden sijoittuminen kanta-Suomeen. Kartta Jääsken kihlakunnan historia III:n mukaan Imatran kaupunginmuseo.

KARJALAISJÄRJESTÖT SYNTYVÄT

Karjalan Liitto perustettiin vuonna 1940 ensi sijassa menetetyn Karjalan kuntien, seurakuntien ja muiden suurten karjalaisyhteisöjen toimeilimeksi. Liitto toimi valtakunnan tasolla karjalaisten etujen ajajana. Kun kunnat jouduttiin lopullisesti lakkauttamaan Karjalasta lähdettyä, niiden varoja hoitamaan syntyi pitäjäsäätiöitä, jotka liittyivät Karjalan liittoon. Lisäksi syntyi pitäjaseuroja, jotka kokosivat tietyltä alueelta lähteneet asukkaat yhteen. Pitäjaseuroissa haluttiin vaalia kotiseudun perinteitä ja tallentaa kotiseudun historiaa. Jo ensimmäisellä evakkotaipaleella eri puolille Suomea oli syntynyt karjalaisseuroja, joissa yhteistä karjalaista perintöä haluttiin vaalia. Kun Karjalan Liiton merkitys kuntien toimeilimenä jatkosodan jälkeen lakkasi, tuli karjalaisseurojen ja pitäjaseurojen toiminnasta, karjalaisesta perinteen ja historian vaalimisesta sekä Karjala-kysymyksen esillä pitämisestä Karjalan Liiton toiminnan ydin.

Karjalaisjärjestöt jatkoivat toimintaa kanta-Suomessa

Pitäjäsäätiöiden, pitäjaseurojen ja karjalaisseurojen ohella myös monet vanhat luovutetulla alueella perustetut seurat ja yhdistykset jatkoivat toimintaansa kanta-Suomessa. Kuvassa eteläkarjalaisten maakuntajuhla 1960-luvun puolivälissä Imatran Vuoksenniskalla. Juhlakulkueessa ensimmäisenä Jääsken Aholan nuorisoseuran lippujoukkue ja toisena Rautjärven Ilmeen nuorisoseuran lippujoukkue. Kuva Ilmeen nuorisoseura.